

ՏՐԱԿՏԱՆԻ ՏՐԱԿՏԱՆԻ

ՈՐԱԳԻՐ

ԲԱՆԱԲԱՆԱՆ

ԲԱՆԱԲԱՆԱՆ

ԵՐ ԱՌԵՐՏԱՆԱՆ

ՈՐԱԳՐԱՆԻ ՏՐԱԿՏԱՆԻ

ՉԵՐԻՒՆԻՆԱՆ ՈՒՐԵԱԹ 12 ԳԵՄԵՍԵՐԵՐԻ 1847

ԹԻԻ 300

ԿԱՐԵՐԻ ԵՆԻՐԵՐ

Կոստանդնուպոլիս 9. դեկտեմբերի

Կոստանդնուպոլիսի արժանի քաղաքական երեւելի իշխում մը չկայ ծանուցանելու : Զուգահեռանքի հետ եղած վեճը լրմանալու վրայ է : քանզի կը հաստատեն թէ Վթերքի խորհրդարանը իւր յանձնարարական ծանուցելով յանձնառու եղեր է վերջնական արձարագոյն Իրան պահանջները ի գործ դնելու ներդրամութիւն ինքզինքն զմեզնեան դեմ պահ պարտն : Մեզմեզմեզնիս դեմ եղած նախատուապէս համար :

— Ի՞նչ է այն մէկ երկու գիտնական գրեթէ ամէն լայնութեան անպակաս է : ամենայն ինչ երեք գիտնական մէկէն ստուգուեցաւ նաւարանին մէջ : այսու առանցիկ փորձիւ կը տեսնենք թէ այս տարափոխիկ սոսկալի ախար խիստ անվստահեալութիւններ ունի մայրաքաղաքին մէջ :

— Կաղիկոյ կառավարութեան կողմանէ գիտնական բժիշկ մը հասաւ ի Կոստանդնուպոլիս : ուր տեղ չօլէսային վրայք քննութիւններ պիտի ընէ : Երեւալ բժիշկը մօտիկ Մօնրէ անուն , անցած շաբթու արքունի բժշկապետին ներկայացաւ :

— Վեյոլուի ոստիկանութեան (փօլիցիա) վերաւ տեսչութիւնը արքունի հրովարտական գնդապետ խորամակնի յանձնուեցաւ : որ երկրայութիւն լոյնիմք թէ իւր ոստիկանական գործունեութեամբը և խոհեմութեամբը ի գործ դնելով իւր պաշտօնը հասարակութեան համագործակցութեամբ սպասով պիտի պահէ :

— Օգոստոսիա Սուլթանին յաղթական դրութեամբը իւր րոտտանի բռնակալ գլխաւորները ձեռք անցնելով և պարտաւճարութիւնը անմիջապէս վերջնաւորով յիշեալ երկրին հայաբնակ քաղաքացի մեծ բարեբաղդութիւն մը ըլլալը յայտնի է ամէն

նուն : ուտար Կոստանդնուպոլիս ամենապատիւ մեր սրբազան Վարդապետին երկու կողմակալը մայրաքաղաքին ամէն եկեղեցեաց մէջ յատուկ հանգիստաւոր պաշտօն և բարեմաղթութիւններ կը ան (յորին) և հափառութեան երջանկութեամբ և երկար կենացը համար : Այս ջերմեանդ և անկեղծ ինքնուրոյն լուրը օգոստոսիա Վայսեր ախտիմը հասնելով հաճեցաւ մարդասիրտաբար արքունի պաշտօնական երեւելի պաշտօնակալներէն մէկը սրբազան Վարդապետին խրկել նոյեմբերի 22ին շաբթու օրը իւր կայսերական գահաւեհովութիւնը յայտնելու համար : Երբ Սրբազանութեանը և անոր միջոցաւ բոլոր հարազատ ժողովուրդը : Երեւալ պատրիարքական երկու կողմակալ օրինակը լրողին հետեւեալ թերթիւն պիտի հրատարակենք ի տեղեկութիւն լուծեան ազգիս :

— Այս իրիկուն մեծ հաղթանակ մը պիտի ըլլայ Կաղիկոյ դեսպանին պաշտօնը : ուրտեղ հրաւիրուած են տեղութեան արտաքին գործոց պաշտօնեան , Երգարութեան տեսանին պատգամաբերը (ամէնտի) Կարճագոյն Իրան առաջին թարգմանը և ուրիշ երեւելի պաշտօնակալներ : նմանապէս եւ րոտտան տեղութեան փոխանորդներն ալ :

— Մեծապատիւ Փափագեան Զօհաննէս աղայն , (որուն վեհափառ Կայսեր ներկայանալը խնցուցինք նախընթաց թերթիւնիս) արքունի հրամանաւ արտօնութիւն ունեցաւ թորա նշան կրել ֆէթիս վրայ ի վարձատրութիւն իւր բազմամեայ հաւատարմութեանը :

— Կարճ Երուսաղէմի նախկին փոխանորդ զմեռնացի գերապատիւ սրբազան Զօհաննէս արքեպիսկոպոստ , ազգային աշխարհական բարձր ժողովն համակամ ընտրութեամբը հոգեւորական ժողովն անդամ անուանեցաւ : փոխանակ արժանապատիւ

Գրիգորիս ծայրագոյն վարդապետին , որուն Կարճ առաջնորդ անուանելը ի ժամանակին ծանուցինք : Երեւալ սրբազան արքեպիսկոպոստին խոհեմութիւնը և գործունեութիւնը յայտնի ըլլալով ամէնուն , բոլոր հասարակութիւնը հաճութեամբ սրտի խնայաւ այս ընտրութիւնը :

— Կոստանդնուպոլիս Կարա Կեօբէի ըստած թաղին սուրբ Զօհաննէս եկեղեցեացի զինութիւնը արդէն լրմնացած ըլլալով , անոր օժանդակ հանդէսը նոյեմբերի 16ին կիրակի օրը կատարեց ամենապատիւ սրբազան Վատրիարգը ի ներկայութեան բաղնիքի ջերմեանդ ժողովուրդը և երեւելի անձանց , որոնք ըստ ամենայն մասին նպատաւաւ տուց եղեր էին նոյն բարեպաշտական շնորհաւորքին : Մասնաւոր յիշատակութեան և շնորհակալութեան արժանի կը համարեմք յիշեալ եկեղեցեացի վերատեսուէ (միւթ վէլլի) մեծաշուք Երգարման աղային բարեխախտած խնամքը և աշխատութիւնը , որոնք յօժարամիտ սրտիւ անդադար ի գործ դրաւ զինութեան յառաջադիմութեանը և պատուականութեանը համար :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՆԻՐԵՐ

ԱՐԳՈՒՆ : Օգոստոսիա թաղուհեցի աստեղանութիւնը նոյեմբերի 10ին կարգացուեցաւ ազգային պատգամաւորաց ժողովն մէջ : ահաւասիկ թարգմանութիւնը նոյն տեսնախօսութեան որոնք արքունի հրամանաւ պաշտօնեցի խորհրդարանին գահէրէց ի նստադիմի մարքեղ ընթերցաւ :

“Միւրոյք և Վարդապետ :

“Օգոստոսիա թաղուհեցի հրամայեց մեզ յայտնել ձեզի թէ ինչ պատճառաւ համար պարտաւորեցաւ այս ժամանակ գումարել խորհրդարանին անդամները : Երբ Վ Ե հափառութիւնը տրամաւթեամբ սրտի տեսաւ վշտայի ճախարգու-

ԲԱՆԱԲԱՆԱՆԻ

ՍԳԱԼԻ ԽՈՐՀԱՐԳ ԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

Սեպտեմբեր ամսին 16ին ներկայ գտնուեցայ ազգի հանդիսի մը յաղաքիւստութեան : Վսիկա քառեւերկու տարեկան երկտասարգութիւն կին մըն էր գեղեցիկագէտ և քաղաքասէր , որ իւր անդրանիկ զաւակին որդեկանութեան անաւանելի երկունքը վտանգէր գէտ : զինքն զինքն , մեռաւ երկու օրը ողորմելին , որու սրգանդէն հարկ եղեր էր յօշոտելով դուրս հանել իւր ամուսնական սիրային բաղդը պատուը : այն որ իրեն մայրենի քաղաքութիւններ կը խոստանայ , և իւր քաջածանրեղիկ և դժուարեղիկ ցաւոցը փոխարէն անմեկ ներկ խնդութիւն : Երբ մահը որ պայտիսի վտանգաւոր դէպքերու մէջ միշտ ներկայ կը գտնուի , իւր անկուշա ժանիքներուն որս ընելու խնդմարկային ազգը , զինքը իւր զաւակին հետ միասեղ անուրբամբար յափշտակեց , աստուածային երկու վճիռը մեկտեղ կատարուելով թէ “Զաւօք ծնցիս” , և թէ “Մահաւ մեռանիցիս” : Այս երկու վճիռ ալ խիստ չարաչար ու խղճալի կերպով մը

ի գործ դրուեցան : մեկնոյն անձին վրայ , որ մայր խոշուէր քաղաք յիշատակելու իւր սիրտը ու հոգին լեցուած ինչ գեղեցիկ ու հոգեպարար ուրախութիւն կը պարտէ , երբոր կը մտածէր թէ իւր տաղաւորութիւն փառքը ու վայելքութիւնը կաւելնայ իրենց սիրային գրուել ընդունելով աստուածային նախախնամութեան , և իրենց սրբազան կաղը աւելի հատաւոր ու անլուծանելի հանդիւցում մը պիտի ամրանայր : Երբ պահուն որ իւր երեւակայած ներկային մէջ ապառնալիս խոստացած բարեկեցութիւնը կը տեսնէր , նոյն պահուն մէջ մահը երկուքն ալ մէկ հարուածով մահացուց , ու հայրական նորածին սէրը ամուսնական սիրային հետ մեկտեղ վերջացուց երկունքը սրտին մէջ : Այս ապերժանիկ անձաւ հայր ըլլալու անուշ տխրութեան հետ միատեղ ամուսնի կանչուելու անուն ալ կորսնցուց , իւր առջի անկողնային թողուցած անմիջապէս ազգը զինքն զինքն , որ ցաւազին աչքով մը տեսնէր իւր առաջատար ջահին վառիլը ու մէկէն սգայի կեցողով մը մտրիլ , կը յուսար որ իրեն ժառանգ պիտի թողուր աշխարհիս մէջ , այլ ինքը եղաւ ժառանգ անոր թողուցած

կոկնճանքը իւր հայրազգիով սրտին մէջ : հայրը կրպարատուէր իւր զաւակին փափուկ քնարան , իսկ անձը անկէ առաջ անոր մայրը յափշտակեց իւր յուրտ բնակարանը սե քնարանին , և որդեացի գերեզման նոյն մօրը արգանդը ըրաւ : արեւդական երեսը չտեսած անյիշելի խաւարին մէջ նորէն թաղուելով :

Այս մտածութիւններս ընելով կը հետեւի ալ իսկ քաղաքում ու սգակիր դէմքով մը լռիկ հանդիսին , որ միայն դպրոցներուն ննջեցեաց երգերով ու ամուսնային սրտակտուր ողբերով ու հեկեկանքներով կը խոստովուէր : հանդէսը հասաւ ինչուան գերեզմանատունը , որ քաղքին ծայրն է , երբոր դռնէն ներս մտանք , չեմ գիտեր ինչ տխրալի ցաւով մը իմ սիրտս լեցուեցաւ , միտքս ինկաւ իմ կորուստս ալ որ հինգ ամիս առաջ ըրեր էի : Երեւալ կարծես թէ այս տեսարանիս տխրութիւնը աւելցնելու համար , ամպերուն մէջ փախչելով տիւրուր շուքով մը կը ծածկէր բնութեան երեսը , մեղմանդոտութիւնը իւր թեւերը կը տարածէր հոգեոց բնակարանին բոլորովը : աւ մեծիկն ալ լռիկ տկան իրենց քահանայից եր-

Թիւնը, որ բանի մը ժամանակէ ՚ի վեր կրտիրէ վաճառականաց մէջ, որոց ներդրութիւնները այնքան սաստկացան վայրիկ մը ընդհանուր անհաւատարմութեան և չարագանց վախի մը զգացմունքներէ, որ ՚Երբին Վ Եհափառութիւնը՝ հաւատարմութիւնը վերստին հաստատելու համար, հրաման տուաւ իւր պաշտօնէից պատուիրել ՚Երբին պատմանոցին (պանքա) կառավարչացը, որպէսզի ժամանակին վտանգաւոր վիճակին յարմար ընթացք մը ունենան: ՚Երբ ընթացքէն կրնար օրինազանցութիւն մը յառաջ գալ, այսու ամենայնիւ ՚Երբին Վ Եհափառութիւնը, հաճութեամբ սրտի կրճանուցանէ ձեզ, թէ օրէնքը չաւրուեցաւ, թէ ահա և երկիրը հանգստեցան, և թէ ներդրութիւնը, որ գրամանոցաց վրայ ծանրացեալ էր, շատ տկարացաւ:

՚Երբ հունձի մը օրհնութիւնը թեթեւացոյց զարիքը, որոնք ընկերակից են միշտ պակասութեան աշխատութեանց այն վիճակաց մէջ, ուր տեղ հաստարկութիւնը ձեռագործ վաստակով կտարի: ՚Երբ ամենայնիւ ՚Երբին Վ Եհափառութիւնը խիստ կը ցաւի տեսնելով սաստիկ թշուառութեան մը դարձը իւրանտայի մէջ՝ Ժողովոյին անդեան հարկաւոր պարէնից պակասութեան պատճառաւ ՚Երբին Վ Եհափառութիւնը տկուռի թէ այս թշուառութիւնը իրօք պիտի թեթեւնայ այն ջանքով, որ եղան նախընթաց նիստին (տէսիս) մէջ հաստատուած օրէնքը ՚ի գործ դնելու, որուն նպատակը կարօտելոյ օգնէ է:

՚Երբին Վ Եհափառութիւնը մեծ ուրախութեամբ իմացաւ թէ կալուածոց տէրերը՝ իրենց ունեցած երկիրները շաւղեկներ համար, օգուտ քաղել են խորհրդարանին առատաձեռնութեամբը անոնց տրուած միջոցներէն: (Գոտտափառութեան հին խիստ վշտացաւ սոսկալի և զեռնագործութեանց վրայ, որ պատահեցան իւրանտայի բոնի մը կոմսութեանց մէջ. նմանապէս կը ցաւի անհնազանդութեան ոգիի մը՝ երեսն ելլելուն վրայ, որ կարգադրեալ ընդգրկուած թիւն մը ըրաւ օրինակ որ իրաւանց: Տեղակալ ՚Երբ մեծ գործունէութեամբ և զգուշութեամբ ՚ի գործ դրաւ այն միջոցները, զորոնք օրէնքը իւր հրամանին տակ կը թողու, չարագործները երեսն հանելու և այսպիսի յանցանաց և ոճիրներու կրկնութիւնը արգիլելու համար: ՚Երբ ամենայնիւ ՚Երբին Վ Եհափառութիւնը կը զգայ, թէ իւր խաղաղաւէր և բարեմիտ հպատակաց վրայ ունեցած պարտաւորութիւնը կտարի զինքը խորհրդարանին օգնութիւնը խնդրել, որպէսզի այսուհետեւ հարկաւոր ըլլալու զգուշութիւնները ՚ի գործ դրուին ընդդէմ եղբունագործութեանց, որ կրնան պա-

տահիլ իւրանտայի քանի մը կոմսութեանց և վիճակաց մէջ: ՚Երբին Վ Եհափառութիւնը խորին անձկութեամբ և սրտի մոռ ու շարքութիւն մաւտուցանելով իւրանտայի այժմեան կացութեանը, խորհրդարանին ընտրութեանը կը յանձնէ այնպիսի միջոցներ ձարել, որոնք անշարժ ստացուածոց տերանց իրաւունքը պաշտպանելով, կարող ըլլան միանգամայն Ժողովոյին ընկերական վիճակը բարգաւաճեցնելու և Միացեալ-Թագաւորութեան այս մասին (Իւրանտային) տեղական բարելաւութիւնը ձեռք բերելու:

՚Երբին Վ Եհափառութեան սրտին սաստիկ ցաւ պատճառէց Սուրբ Երբի մէջ քաղաքական պատերազմին հրատարակումը, ուստի այս նիւթոյս համար խորհրդակցութեան վրայ է իւր դաշնակցացը հետ և յօժարամիտ փութացաւ, անոնց հետ միաբանութեամբ, իւր բարեկամական ազդեցութիւնը ՚ի գործ դնել խաղաղութեան օրհնութիւնները Էրեւանի գաշաւորութեան վրայ դարձնելու համար:

՚Երբին Վ Եհափառութիւնը մեծ վստահութիւն ունի ՚Երբին ընդհանուր խաղաղութեան հաստատուն մնայուն վրայ:

՚Երբին Վ Եհափառութիւնը գերիններու առևտուրը ջնջելու համար դաշնագրութիւն մը ըրաւ Զատարակածին հասարակապետութեանը՝ հետ և հրամայեց որ նոյն դաշնագրութիւնը ձեռք ներկայացուի:

Պարոնայք հասարակաց խորհրդարանին, ՚Երբին Վ Եհափառութիւնը հրաման ըրաւ որ գալ տարւոյն տէրութեան ծախուց հաշուեցուցակը (պիւտի) պատրաստուի, և ձեր ընտրութեանը մատուցուի: ՚Երբ հաշուեցուցակը պիտի կարգադրուի այնպիսի խնամքով մը, որնոր տէրութեան պաշտօնատարութեանց հարկաւորութիւնները կը պահանջեն:

Միւրաք և Պարոնայք,

(Գոտտափառութեան հին խորհրդարանին ու շարքութեանը կը յանձնէ այն օրէնքները, որ Միացեալ-Թագաւորութեան նաւարկութիւնը կը կառավարեն, որպէսզի քննէ նոյի թէ արդեօք այս կարգադրութեանը մէջ հնար է փոփոխութիւններ մտնան, որոնք սուանց Վտանգ մը պատճառելու մեր ծովային զօրութեանը, կարող ըլլան տէրութեան առևտրական և հաստաւածական (քոլոնիալ) օգուտները ընդարձակելու:

՚Երբին Վ Եհափառութիւնը արժան համարեցաւ յատուկ պաշտօնակալներ կարգելու, որոնք հարկաւոր եղած ծանօթութիւնները պիտի տան

(1) Վերիկայի մէջ հասարակապետութիւն մըն է, որ գաղութներն իւրիւրեւր և Էրեւանի կողմէ:

դերուն ձայնին, որ արձագանդի նման հնչելով իրենց ներքը, բնութեան ձայնը կարծեցրնէր անոնց խղճմանացը սենեկին մէջ: ՚Երբ ամենայնիւ ալ կը զգային իրենց հոգւոյն մէջ անյայտ վիճակները գոռ մահուան, որ անժամանակ կը հնձէ բոլոր հասակները, ոչ տղուն և ոչ ծերին երես կ'առնու, ոչ հարստին և ոչ աղքատին կը զննան, այլ թէ մեծը և թէ փոքրը հաւասար կրնէ գերեզմանին մէջ: զամենք միօրինակ ձգի, ներուն կերակուր ընելով: Վննուն մտքին մէջ կը ձգէր իրենց վախճանն ալ, ամենուն սրտին մէջ զեղջ մը ու ապաշաւ մը կը բերէր: Բայց այս զոյն մը այնքան կը տուէ՝ որքան որ թաղման հանդէսը կը տուէ: Նրբոր բահանայն ննջեցելոյն վրայ կը թափէր ամով հողը խաչակիքած, որ զմարդս անհուն ասարթիզաւ աշխարհէս կը հեռացընէ, չեմ գիտէր ինչ հարկու մտածութեամբ մը կը լեցուէր բոլոր Ժողովուրդին սիրտը ու հոգին, որ խորին լուութեամբ մը գիտելով, ննջեցեալը գերեզմանին մէջ գետնի վրէժն և տար իրենք ալ կը փութային ամով հող սփռել վրան առ ՚ի հանգիստ ազամային մարմնոյն, որ վնիւ ընկալաւ ՚ի հողոյ

ստեղծեալ կրկին ՚ի հող դառնալու: ՚Երբ միջոցի մէջ ես ամբողջէն հեռու պզտի տղու մը տապաւնին քով նստած էի, ու ձեռքս ծնօտիս կը թռնցուցած կը յուզէր ու կը ծրար միտքս խորունկ ու սրբազան մտածութեանց մէջ: ՚Երբ ամեն սկսեալ բոլոր դարերը աչքիս առջեւէն յաջորդաբար կանցնէին, առաջինէն ինչուան հինգերորդ անցան թեթեւ խորհրդածութեամբ մը, ու վեցերորդ դարուն վրայ կանգ առաւ միտքս, որուն մէջ յայտնապէս կը տեսնէի մահուն բռնութիւնը ու իմացայ որ անհրաժեշտ օրէնք մըն է այն՝ ստեղծողն սահմանուած, վստիկ նա՝ որ բոլոր տիեզերաց ինքնիշխան տէրն է, և ինչու է կենաց և մահու, նոյն ինքը անգամ յանձն առաւ մեռնելու, նշանակել և զգնելով մեզ թէ՛ որ միանգամ կենօք աշխարհ կը մտնէ, մահուամբ ալ աշխարհէս կը լուծանի, և ուզելով նաև ցուցնել մեզ թէ կենաց սահմանը մարդու ծերութեանը չէ, ինքը երեսուն երեք տարուան երիտասարդ հասակին մէջ բնութեան պարտքը կը կատարէ:

՚Երբ խորհրդածութիւններովս և այս յայտնի ճշմարտութեանն անտրամադար վեր կը լինէի ինչ

մայրաքաղաքին առողջական վիճակը լաւացնելու համար, ուստի ձեր խնամքը կը յանձնէ այն միջոցները, որոնք հասարակաց առողջութեան օգտին համար պիտի առաջարկուին ձեզ:

(Գոտտափառութեան հին խորին կարեկցութիւն մը զգաց գործադրաց դասուն վրայ, որոնք Մեծին ՚Երբին վրայ արհեստաւոր վիճակաց և իւրանտայի մեծագոյն մասին մէջ կը գործունէին, և զարմացմամբ տեսաւ թէ ընդհանրապէս քաղաքի համբերութեամբ կը ընդունէին նոյն ներդրութիւնները:

՚Երբ տրական դժբաղդութիւնները տէրութեան եկամտից երեւել մասանցը վնաս պատճառեցին, բայց ՚Երբին Վ Եհափառութեան փոտահութիւնը մեծ է, թէ Վ Երբին Վախախնամութեան օրհնութեամբ շատ ժամանակ չանցած Միացեալ-Թագաւորութեան առևտուրը և ձեռագործ արհեստները իրենց սովորական գործունէութիւնը պիտի ստանան:

ԳԱՂԱԿԱՆ: ՚Երբ անկութեան արժանի երեւել դիպուած մը չպատահեցաւ, ազգային պատգամաւորաց և Փէրէրուն խորհրդարանը՝ արքայական հրովարտական համեմատ դեկտեմբերի 16ին պիտի բացուի: Վառավարութեան հակառակորդ լրագիրները դուռն գանգատներ կրնեն պաշտօնէից (միլիտար) խորհրդարանին ընթացքին դէմ՝ իրաւալի և Օուլիցցերի գործոց վրայօք, քանզի յիշեալ երկիրներուն մէջ Վաղդիկ կառավարութիւնը՝ փոխանակ յառաջագիւտութեան և նոր բարեկարգութեանց հետեւող կողման նպատակ մատոյց ըլլալու, ընդհակառակն յետագործ (բէթոկրատ) կողման կուսակցութիւն կրնէ, կը սեն, և այս բանին ապացոյց կը ըլլեն Օուլիցցերի միաբանեալ եօթ նահանգաց տրուած բացայայտ օգնութիւնը, որոց բազմաթիւ զէնք և ուրիշ պատերազմական պաշարներ խրկուեցան Վաղդիկ նաւարաններէն:

ԶՈՒԻՑՅԵՐԻ: Մեր նախաստեղծութիւնները լիովին կատարեցան, Զուռնադաւան միաբանեալ եօթ նահանգները՝ առանց կարող ըլլալու երկար ընդգրկուած թիւն մը ընել, գրեթէ ամենքն ալ պարտաւորեցան անձնապէս ըլլալու ընդհանուր գաշաւորութեան զօրացը, որոց քաջութիւնը հաւասար գտնուեցաւ իրենց ընդհանուր հրամանատար պարոն Տիւֆուրին մարդասիրական գթութեամբ և խոհմութեամբ, և այս կերպիւ պատերազմէն անբաժանելի եղած արիւնահեղ հե-

ռան այն ճշմարտութիւնը, որ բոլոր ճշմարտութեանց աղբիւրն է: ՚Երբ ամեն աներկբայելի գոյութիւնը կը ընկերայանար իմ մաքիս առջեւ, այն գերեզմանատան մէջ տիրող խորհուրդէն և բնութեան զգացողութիւններէն յայտնի կը գուշակէի ճշմարիտ էակի գոյութիւնը, երկրորդ՝ մարդոյս հոգւոյն էութիւնը և անոր անմահութիւնը, վստիկ զի ես այն ժամուն մէջ աղէկ զգացի անմահ հոգւոյ մը տէր ըլլալս: Ինչու որ աշխարհիս ունայնութիւնը աղէկ իմանալով, մարմինս բոլոր այս երկրիս վրայի անցաւոր բարիքները և վտարձութիւնները բնականաբար մերժելով, ուրիշ բարեաց տեսչ մը ու փափագ մը կը ցուցնէր իմ հոգիս, և այն բարիքներուն հասնելու ձիգն կուտար բէնութիւնս, որովհետեւ կիմանայի որ անանցանելի են անոնք, և նման զնման սիրելով՝ մարդոյս հոգին ալ միշտ անմահութեան և յաւիտենական երջանկութեան կը ցանկայ, և այս ալ հոգւոյն անմահութեանը բացայայտ ապացոյց չէ՝ որդեգր ու բաւական դաս մը չկրնար արդեօք ըլլալ անոնց որոնք բոլորովին կուրանան հոգւոյն անմահութիւնը աշխարհային հեշտութեանց համարձակ

անձնատուր ըլլալու համար :

Այժ տն մարմինը, ուսկից քանի մը ժամ առաջ
հոգին բաժնուելով, անկենդան կոճի նման կե-
ցած էր, անիկա միշտ այնպէս չէր, ունէր իրեն
շարժիչ զօրութիւն մը, և ներգործիչ պատճառ
էր, և իսկոյն բարձաւ գործքը՝ ի բառնիլ պատ-
ճառին, որով կենդանութիւն ստացեր էր. և նոյն
շարժիչ ալ ուրիշ շարժիչ մը ունի, որ բոլոր շար-
ժիչաց սկզբնական շարժիչն է, որ անհուն զօրու-
թեամբ կը շարժէ աշխարհս իւր նախակարգեալ
կենդանի ընթացքին մէջ : Բոլոր այս իմաստածու-
թեանցս կեդրոն . . . Յանկարծ բարեկամիս մէկը
սոյն մտենալով իմաց տուաւ ինձ ոգալի հանդի-
մէ վերջնապէ, չժողովց որ շարունակէի իմ խոր-
հրածութիւններս . . . գուշակեց հոգւոյս ինչ
տուրութեան մէջ ըլլալը ու առաւ տարաւ զիս
կէտը . վերջին անգամ մը դարձուցի իմ աչ-
քերս հոգւոց բնակարանին ու ննջեցելոյն գե-
ղամանին վրայ, որ այսքան մտածութիւններու
ստճառ տուած էր ինձ, ու մեկնեցայ անկէ
արեկամիս հետ :

Այտէմիշ :

Տ. Ն. Թ. Ա),

Վաղէմ տաւ . Մեհրո . Գարսիս :

ՎԲԱՍՏԱՆ : Հայագրի հասարակութիւնը անհամեմատ ուրախութեամբ և բերելալի օրով իմացաւ ընդհանուր զօրապետի փոխանորդ վեհազն Կնիազ Մովսէս Օաքարեան Երկայնաբազուկ Արլու թեանց իշխանին արիական երեւելի բաշխութիւնները, զորոնք հայկաբար ՚ի գործ դրեր է ընդհանրանաց դէմ պատերազմին մէջ յաջած ամբողջ առնելու առեւնը : Կովկասեան առանձին բանակին սպարապետ և Փոխարքայ պայծառ փայլ Կնիազ Վարանցովը այս բարեբաղդ յաջածութիւնը յատուկ նամակաւ մը մեր վեհափոյլ սրբազնասուրբ Վահանայապետին իմացներէն ՚ի զոտ զօրը բանակին առջև հրամանագիր մըն ալ կարգաւորուաւ : Երուն մէջ Երրին Պայծառափայլութիւնը իւր լեհունակութիւնը ամէն կարգի գոհաց ընդհանրապէս յայտններէն ետքը, հետեւեալ յօգուածը կը յարէ, որնոր Տփլիսի Կովկաս լրագրին զՅորդոգ թերթի մէջն առնի լոյլ կը հրատարակեմք : Ի հրամանագրի յայտնի չկարեմ յանուանել յեղ զք յայնցանքը միանգամ արիացան ՚ի ճակատամարտի : Դիմիայն տնուն և յոր չէ մարթ անդրեալեղ ՚ի փառաց բանակին և օլ լուկ ասաւոր : Եւերայ Լեխնեանտ Կնիազ Արլութեանց Երկայնաբազուկ էր ընդ ամենայն ժամանակա առաջի իմ ընդհանրապէս իւր ամենատար բանակի, և այս վեցերորդ արշաւանք են ՚ի հարսային ծագ լեռնակաւաց, յոր անընդհատ հանգիստաց զանազան իմացիւնալոյ և շահեկան մեծագործութեանց : Համեմարեղ արգաւորութեան նորա են արգասիք, հմութեան վաքաց և արատարար մտերմութեան բնաւից առ նա պառլ. զի մեր քնն ամենայն ժամանակա եւ շահարակցեան առուրք բռնակելը մեր աստ, օլ կարօտացար իմք, ՚ի ձեռս բերող զանազանք պառլ. քնն կերակրող, և անընդհատ հասին առ մեղ ՚ի նպատակ ընդրիմ պատուով հակառակութեան Սայմալացոյ, մեծաւն զանց և կարուսնք հրազնի ուկան կազմանց և ներքող հրացանց, և արկիկաց վառօգոյ, և այն ամենայն մեծա գիւրութեանք և անտանց, արդի թէ չեաք միք յերկրի թշնամաց, այլ յերկրի մեռում : Վերջապէս յամենայն ճակատամարտ ընդգծել թշնամաց և յամենայն արշաւանս եղոյ անգլապար զարկացոյ զգոմ և անտանց արդի բարեկարգութեան, և լրապատար ինքնանտ էր անձեռնորդութեան : Ընդերեկան մարդի գնտակ մի ՚ի թախս իւր վար

[illegible]

Պարոնայք	20
Պետրոս աղա՝ գործակալ Լեւոնյան	20
Մատթէոս աղա, Լեւոնյան	20
Մարգիս Սիրունեան	8
Պետրոս Խորասանձեան	6
Ստեփան Մերկերեան	6
Կարապետ և Խաչատուր Լեւոնյան	5
Յոհաննէս Լեւոնյան	5
Նուպար Ջուխաճի Կարապետեան	5
Մահտեսի Գրիգոր և Եղբարք Լեւոնյան	4
Թագաւոր Սեդրակեան	4
Յակոբ Վ. Լեւոնյան	3
Յոհաննէս Տիգրանեան	3
Ստեփան Լեւոնյան	3
Ստեփան Պարսպանեան	2
Կարապետ Տիգրանեան	2
Յոհան Կ. Տիգրանեան	2
Մարգիս Յ. Սիմոնեան	2
Յոհաննէս Մովսէսեան	2
Նիկողայոս մահտեսի Թորոսեան	1
Մանիայի ստորագրուող պարոնայք	
Կարապետ Փիլիպպոսեան	10
Էրեմիա Գեորգեան	5
Պետրոս գերձակ Սարգիսեան	4
Լեւոնյան Լ. Ս	1
Միքայէլ Լ. Ս	4
Յոհաննէս Յոհան պատմաճը	2
Յովակիմ սարգիս	1
Դաւիթ Յոհաննէս Խաչերեան	1
Մահտեսի Լեւոնյան Քրիստոսեան	1
Մարգիս Չաթարպետեան	1
Միքայէլ Մաղաբեան	1

Ընդ ամենայն 134

Յայտնի է հասարակութեանը թէ, Լեւոնյան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Լեւոնյան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԵՐԵՐԵՏԵԼԻ

Յոհաննէս, 12 դեկտեմբեր:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է:

Ստեփան Լեւոնյան իւրաքանչիւր բաժինը 25 զուրուշ է: